MANAGEMENTUL INTEGRITĂŢII ÎN INSTITUŢIILE PUBLICE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Ecaterina CHIANU,

masterandă, anul II, Facultatea Ştiinţe Economice, Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 005.73:352.07/354.07(478) E-mail: echianu84@gmail.com

This paper analyzes the management of integrity within public institutions in the Republic of Moldova. Focusing on both theoretical approaches and institutional practices, the study explores the key mechanisms, legislative frameworks, and organizational cultures that support or hinder integrity in the public sector. Using the case of IMSP SCR "Timofei Moşneaga", the research highlights vulnerabilities such as insufficient internal controls, lack of transparency, and limited accountability tools. It proposes a strategic model for enhancing integrity management through preventive measures, ethics training, institutional audits, and stakeholder engagement. The study integrates legal, administrative, and managerial perspectives, aiming to strengthen trust in public services and align institutional behavior with democratic governance principles.

Managementul integrității în instituțiile publice din Republica Moldova reprezintă un element fundamental pentru buna guvernare, eficiența administrativă și consolidarea încrederii cetățenilor în stat. Într-un context în care Republica Moldova se confruntă cu multiple provocări legate de transparență, responsabilitate și eficiență instituțională, promovarea integrității devine o prioritate strategică, atât la nivel de politici publice, cât și în practica managerială a fiecărei instituții. În mod special, într-o instituție medicală de importanță națională, cum este IMSP Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga", asigurarea unui climat organizațional bazat pe valori etice este esențială pentru furnizarea unor servicii de calitate și pentru protejarea interesului public.

Integritatea în sectorul public nu se reduce la lipsa corupției, ci presupune existența unui set de valori morale – onestitate, transparență, imparțialitate, responsabilitate și respect față de lege – care trebuie asumate și aplicate în mod constant de către toți angajații. Aceasta implică atât dimensiunea individuală, adică comportamentul etic al fiecărui funcționar sau salariat, cât și dimensiunea instituțională, reflectată în politicile, procedurile și cultura organizațională care ghidează activitatea zilnică. O instituție publică poate fi considerată integră nu doar dacă angajații săi respectă legea, ci și dacă aceasta implementează mecanisme clare pentru prevenirea abaterilor, gestionează corect resursele publice și asigură egalitate de tratament pentru toți beneficiarii săi.

În prezent, abordările moderne privind integritatea în administrația publică pun accentul pe prevenție și pe integrarea principiilor etice în toate procesele instituționale. Acest lucru presupune existența unor coduri de conduită clare, sisteme de raportare

a abaterilor, programe de instruire etică, politici anticorupție și un angajament activ din partea conducerii instituției. Mai mult decât respectarea normelor formale, este importantă dezvoltarea unei culturi organizaționale a integrității, în care angajații nu acționează corect doar din teamă de sancțiuni, ci din convingere și responsabilitate morală.

În cazul Republicii Moldova, cadrul normativ referitor la integritate este relativ bine dezvoltat, cu reglementări privind conflictul de interese, declararea averilor, protecția avertizorilor de integritate și coduri de etică profesională. Totuși, provocările apar în etapa de implementare, unde se înregistrează frecvent carențe privind aplicarea consecventă a regulilor, monitorizarea eficientă, capacitatea instituțională și, uneori, lipsa de voință la nivel managerial [1, p. 102]. Reformele instituționale trebuie susținute printr-o colaborare activă între instituțiile de control și cele operative, dar mai ales prin asumarea responsabilității la nivel intern, în fiecare organizație publică [3, 85].

În acest context, analiza aplicată a managementului integrității în cadrul IMSP Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga” oferă o imagine concretă asupra modului în care aceste principii sunt transpuse în practică într-o instituție cu un rol critic pentru sănătatea publică. Spitalul, cu o structură complexă și un volum mare de activitate, se confruntă cu multiple riscuri de integritate – de la achiziții publice și gestionarea fondurilor, până la interacțiunea directă cu pacienții și furnizorii de servicii. Tocmai de aceea, instituția a dezvoltat un Plan de Integritate propriu, un cadru normativ intern și un set de proceduri menite să reducă vulnerabilitățile și să sporească responsabilitatea individuală și colectivă.

Analiza arată că spitalul dispune de documente importante precum Codul de etică (Bioetică), Regulamentul intern, politici anticorupție și mecanisme de monitorizare. De asemenea, conducerea spitalului manifestă un angajament formal față de principiile de integritate, organizând periodic instruiri și activități de conștientizare. Totodată, sunt implementate proceduri de prevenire a conflictelor de interese, se reglementează acceptarea cadourilor și se derulează procese de achiziții care, în principiu, respectă cerințele de transparență și concurență [2, p. 56].

Cu toate acestea, evaluarea evidențiază și unele disfuncționalități. De exemplu, există cazuri în care măsurile de prevenție sunt aplicate doar formal, fără a genera schimbări reale în comportamente. Unele proceduri sunt insuficient cunoscute de către angajați sau nu sunt implementate uniform în toate departamentele . De asemenea, mecanismele de avertizare nu sunt percepute ca fiind complet sigure, iar cultura tăcerii sau frica de repercusiuni descurajează raportarea neregulilor. Nu în ultimul rând, lipsa unor indicatori clari de performanță în domeniul integrității face dificilă evaluarea obiectivă a progresului. Pornind de la aceste constatări, se impune necesitatea unor măsuri de îmbunătățire. În primul rând, este recomandată revizuirea documentelor interne, astfel încât acestea să reflecte specificul activității medicale și să fie mai bine înțelese de către personal. Codul de etică (Bioetică) ar trebui să fie actualizat periodic și să includă exemple concrete, iar procedurile privind cadourile, conflictele de interese sau interacțiunea cu furnizorii trebuie să fie clare și aplicabile în practică. Instruirile

ar trebui să fie interactive și adaptate pe categorii de personal, punând accent pe dileme etice reale din activitatea zilnică. În al doilea rând, este esențială consolidarea mecanismelor de avertizare și crearea unui climat organizațional în care angajații se simt protejați și încurajați să raporteze încălcări. Acest lucru presupune nu doar existența canalelor de raportare, ci și o comunicare constantă cu personalul despre drepturile și protecțiile legale de care beneficiază avertizorii.

Un alt domeniu prioritar este creșterea transparenței în gestionarea resurselor. Achizițiile publice trebuie să fie publicate integral, cu detalii despre criterii, furnizori și valori contractuale, iar deciziile administrative să fie explicate și motivate. Orice abatere de la reguli trebuie justificată, documentată și auditată, pentru a evita suspiciunile și pentru a menține încrederea personalului și a cetățenilor. Conducerea trebuie să fie un exemplu de comportament etic, să recunoască public comportamentele corecte și să sancționeze abaterile, indiferent de funcția ocupată. Cultura organizațională nu se impune prin ordine, ci se construiește prin dialog, exemple pozitive și coerență între discurs și acțiune. Prin asumarea acestor măsuri, IMSP SCR „Timofei Moșneaga" are oportunitatea de a deveni un model de bune practici în domeniul integrității, nu doar în sectorul medical, ci în întregul sistem public. Beneficiile sunt multiple: de la creșterea încrederii cetățenilor și atragerea de resurse externe, până la motivarea personalului și îmbunătățirea calității serviciilor medicale.

În concluzie, managementul integrității trebuie înțeles ca un proces continuu, care implică atât respectarea normelor, cât și dezvoltarea unei culturi organizaționale bazate pe valori. Doar printr-un angajament sincer, susținut și aplicat coerent, instituțiile publice din Republica Moldova pot contribui la construirea unui stat modern, în care cetățenii să se simtă respectați, protejați și parte a unui sistem echitabil și transparent.

Referințe:

1. BENIUC, V. *Bazele teoretice ale integrării europene*. Chișinău, 2024. 220 p.
2. BUCATARU, I. Publicitatea informației privind integritatea instituțională a autorităților publice locale de nivelul I. În: *Integrare prin cercetare și inovare. Științe sociale*. Chișinău, 2018.
3. GAȚCAN, I. Integritatea publică ca instrument de prevenire a fenomenului corupției în Republica Moldova. În: *Studia Universitatis. Seria Ştiinţe Sociale,* nr. 3 (43). Chișinău, 2011, p. 84-86.

Recomandat
***Olga SÂRBU,** dr., conf. univ.*